అప్పటికి మేము ఊరు వెళ్లివచ్చి రెండు వారాలు కూడా కాలేదు. మళ్లీ రమ్మని టెలిగ్రాం వచ్చేసరికి ఆశ్చర్యపోయేను.

మా అత్తగారి ఊరు అమలాపురం దగ్గర ఓ చిన్న పల్లెటూరు శ్రావణ బహుళ ఏకాదశినాడు మా ముసలమ్మగారు పోయేరు. ముసలమ్మగారంటే మా అత్తగారికి అత్తగారు, అప్పుడు ఆవిడకి సీరియస్‌గా ఉందని టెలిగ్రాం వచ్చింది. మా వారు ఆఫీసులో పదిరోజులు లీవు మంజూరు చేయించుకొని అందరం బయలుదేరి వెళ్లేసరికి ఆవిడపోయి మూడు రోజులయింది. అసలు ఆవిడ పోయిన తరువాతనే టెలిగ్రాం ఇచ్చేరుట. మమ్మల్ని ఒక్కసారిగా ఖంగారు పెట్టడం ఇష్టంలేక సీరియస్‌గా వుందని ఇచ్చేరుట. సరే ఇంక కర్మలయ్యేదాకా ఉండి వచ్చేం.

ఇప్పుడు మళ్లీ అత్తగారికి సీరియస్‌గా ఉందని టెలిగ్రాం! కొంపతీసి ఈవిడ కూడా... నాకు ఖంగారు పుట్టింది. ఏం చెయ్యాలో తోచలేదు. మా వారు నాలుగు రోజులు ఆఫీసు పని మీద క్యాంపుకు వెళ్లేరు. ఆలోచించి ఇంక చేసేదేమీలేక ఇలాటి టెలిగ్రాం రావడం మూలాన మళ్లీ ఊరికి వెళ్లవలసి వచ్చిందనీ క్యాంపు నుంచి తిరిగి రాగానే ఆయనను రమ్మనీ ఆఫీసు ద్వారా కబురు పంపించి నేను పిల్లలతో బయలుదేరాను.

ఎంత ధ్యాస మళ్లిద్దామని ప్రయత్నించినా దారి పొడుక్కూ అత్తగారే కళ్ల ముందు కనబడుతున్నారు. అత్తగారికి అరవై దాటేయి. అరవై మూడో అరవై నాలుగో ననుకుంటాను.

పదమూడో ఏటే కాపురాని కొచ్చేరుట. పదిహేనవ ఏట మా బావగారు పుట్టేరుట. అప్పటినుంచి ఆవిడకి నలభై ఎనిమిది దాటే వరకూ వచ్చేకానుపూ పోయే కానుపూను. "పద్దెనిమిది కానుపుల్లో పాము గుడ్లల్లా చెదిరి నలుగురు బ్రతికేరు. పుట్టిన వాళ్లందరూ బ్రతికేఉంటే ఇంట్లో అందరికీ ఓ పూటయినా పంక్తిని కూర్చోపెట్టి తిండి పెట్టలేక పోయేవాళ్లం" అంటూండే వారు అత్తగారు. మా వారు ఆవిడకు మిగిలిన వారిలో ఆఖరు సంతానం. ఆయనకు ఇప్పుడు ఇరవై ఎనిమిది నిండేయి. మా బావగారికీ వారికీ మధ్య మా యిద్దరాడపడుచులు. పెద్దావిడకి నలుగురు పిల్లలు. చిన్నావిడని ఊళ్లోనే ఇచ్చేరు. ఆవిడకి ఇంకా ముప్పై దాటేయోలేదో ఇప్పటికి నలుగురు ఆడపిల్లలూ ఇద్దరు మగపిల్లలూను— అత్తగారి పోలికే వచ్చిందంటారు.

ఐటెక్స్

కాటుక & తిలకము

నాణ్యతలో గొప్పవి
అందమైన రంగులు

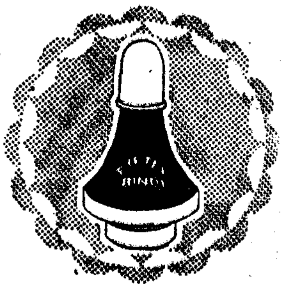

33 సంవత్సరముల
అనుభవము వేరు విధముగ
వుండుటకు వీలులేదు.

ARAVIND
LABORATORIES
MADRAS-600 033

AL:T2

"ఆపరేషన్ చేయించుకోండి- ఏం భయం లేదు. నేను చేయించుకోలేదా!" అన్నాను ఓసారి ఆరునెలల క్రితం.

కాని వాళ్ళ అత్తారివాళ్ళకి ఆపరేషన్లా అవీ ఇష్టం లేవుట—పోనిద్దూ అనేశారు ఆవిడకేమీ బాధలేన్నట్టుగానే మరిలా ఎన్నాళ్ళుండగలరో ఏమిటో!

మాముసలమ్మగారి విషయంలో మాత్రం ఏమయింది! ప్రాణం పోవడానికి ముందు మంచం మీద ఉన్న మూడు రోజులూ తప్ప ఆవిడ కనీసం రెండు పొద్దుల స్నానం చెయ్యని రోజేదీ!... పదిహేనురోజుల ముందే జంతికలు కూడా చేసుకొని స్వంతపళ్ళతో తిన్నారుట!... మాఅత్తగారు పైపళ్ళుకింద పళ్ళూ కట్టించుకున్నారు. నామటుకు నాకు ఓ పన్ను డొల్లయి తీపితిననివ్వదు... ఎంత యినా వాళ్ళు పాతకాలం మనుషులు... మరి అటువంటావిడే హఠాత్తుగా వెళ్ళిపోలేదూ? బహుశా అత్తగారికి కూడా అటువంటి దేమయినా అయిందేమో... ఇప్పటికి కూడా అత్తగారు రోజూ పూజకు కూర్చున్నప్పుడు చూస్తే... పూర్తిగా తెల్లబడిన జుట్టు, పట్టుచీర ముదురు నీలం రంగుకు పోటీగా దబ్బపండు లాంటి ఆవిడ శరీర ఛాయ, పసుపురాసి ముఖానికి రూపాయి బిళ్ళంత కుంకుమ బొట్టు, భక్తితో ధ్యానంలో మూసిన కాటుక కళ్ళు. స్త్రీత్వం అంతా పోతపోసినట్లు ఈ ముత్తయిదువలోకి దిగిందా అనిపిస్తుంది. సింహాసనంలో వెండి విగ్రహాల ముందు దీపం వెలుగులో బంగారు విగ్రహంలా ఉంటారు!...ఆవిడ విషయంలో మా మామగారూ, ఆవిడ సంతానమూ, వాళ్ళవిషయాల్లో ఆవిడ బాధలూ బాధ్యతలూ ఒక ఎత్తూ, ముసలమ్మగారు ఒక ఎత్తూనూ.

ముసలమ్మగారిని మొదట నా పెళ్ళిలో చూసేను. మనిషి హుందాగా ఏనుగులా ఉండేవారు. కాని ఆ రెండు రోజులూ మాత్రం అంటీ ముట్టనట్టుగా తెల్లగుడ్డ ముఖంమీదికి లాక్కొని ఇష్టంలేని చోటి కొచ్చినట్లు ఓ మూలకు కూర్చునేవారు. ఆవిడకేం లోటు వస్తుందోనని అత్తగారి దృష్టంతా ఆవిడమీదే ఉండేది. ఉన్నట్టుండి ఆవిడదగ్గరికెళ్ళి ఓ సారి చూసి వస్తూండేవారు. ఈవిడను చూపులతోనే తినేసేట్లు చూసేవారు ఆవిడ.

శత్రుబంధం

పెళ్ళిలో ఆఖరి పూట ముసలమ్మగారు భోజనం చెయ్యలేదని తెలిసింది. అనుకున్నంతా అయిందని మొత్తుకున్నారు అత్తగారు. చివరకు ఆవిడకు ఆచారంలో ఏదో తక్కువయిందని తేల్చేరు మిగిలినసందడితో చికాగ్గా ఉన్న మామగారు తల్లిని మందలించబోతే అత్తగారు ఆయననోరు బలవంతాన నొక్కి తనే ఆవిడ దగ్గరకెళ్ళి ప్రతిమాలేరు. ఎవరెంత ప్రతిమాలినా ఆవిడ ససేమిరా అంది. చివరకు ఎలాగో మధ్యాహ్నం పన్నెండు గంటలకు అత్తగారు స్నానంచేసి వండగా రెండు గంటలకు ఆవిడ భోజనం అయింది. ఆ రోజు ఏదో పొరపాటు జరిగి వుండవచ్చునీ ఆఖరుకు సర్దుకు పోయిందికదా అనీ అనుకున్నాను కాని దాని పూర్వాపరాలు అప్పటిదాకా నాకు తెలియవు. తరువాత మనుగుడుపులకు అత్తవారింటికెళ్ళి తిరిగి మా వూరికి బయలుదేరేముందు అగ్ని పర్వతం బ్రద్దలయ్యింది.

ముసలమ్మగారు నూతి దగ్గరకు స్నానం చేయడానికి వెడుతూ కూరలు తరుగుతున్న అత్తగారి దగ్గర ఆగి "ఆ నెమలికంఠం రంగుచీర ఎవరికి పెట్టేవు... గంధం రంగు చీర ఎవరికి పెట్టేవు..." అంటూ మామూలుగానె మొదలు పెట్టి తరువాత దాని ఖరీదెంత దీని ఖరీదెంత అనీ ఆరాలు తీసి కొంచెం కంఠం పెంచి చివరికి పెళ్ళి కొచ్చిన ముసలమ్మగారి సవతి తమ్ముడు మనుమరాలికి పెట్టిన కలనేత చీర మిగిలిన చీరలకంటె రెండు రూపాయలు తక్కువని తేల్చేసేరు. ముసలమ్మగారు పెట్టిన బోను లోకి తెలియక ఉత్సాహంగా నడిచిన అత్తగారు మూతపడగానే తెల్లబోయారు.

ముసలమ్మగారు ఇంక అక్కడ నుంచి అత్తగారు కాపురాని కొచ్చినప్పటి నుంచి చేసిన నేరాల లిస్టు చేతిలోవున్న బొత్తికి, దారిలో ఎదురొచ్చిన పెరటి గుమ్మానికి, దాని తలుపుకూ, తలుపుకున్న గడియకూ, నూతిలో నీళ్ళకీ, చుట్టూవున్న చెట్టుకీ పుట్టకీ, బట్టలారేసే దండేనికీ, వంటింట్లో పొయ్యికీ, పొయ్యిలో రాజేసిన నిప్పుకీ వినిపించి పొయ్యి ఊదుతూ ఊదుతూ మధ్యలో అన్నారు... "అసలు నీ కొడుక్కి పెళ్ళి కుదిరినప్పటినుంచి నీకు కళ్ళు నెత్తి

మీద కొచ్చేసేయే! నువ్వు కిందామీదా పడుతున్నావా! మేమూ కథలూ కార్యాలూ చేసేం కాని ఇంతింత అతిశయాలూ, చుప్పాతి గుణాలూ ఎరగవమ్మా! గుంటది రాక రాక పదిసార్లు కబురంపితే వచ్చింది దానికి నువ్వు చేసిన మర్యాదకి నాకు తల కొట్టేసి నట్టనిపించింది... అయినా నీ స్వభావం తెలిసి దాన్ని పిలవడం నాదే బుద్ధితక్కువలే. ఇంకా వాడూ సరే! పెళ్లాం వెనకాల తందాన తాన అంటూ... అయినా నిన్నను కోవడం దేనికిలే... మన బంగారం మంచి దయితే ఒకళ్ళని అనుకోవడం దేనికి!... అంతా నీ చేతిలో పెట్టేదు పేనుకు పెత్తనం ఇస్తే తలంతా తెగ కొరికిందని" చెప్పుతూ ఉఫ్‌మని ఊదేసరికి పొయ్యి భగ్గున మండింది.

అంతవరకూ విని విననట్టు ఊరుకున్న అత్తగారికి అరికాలి మంట నెత్తికెక్కింది. ఆవిడా అందుకున్నారు.

"...అవును. ఈ పెళ్లి కుదిరినప్పటి నుంచీ నేనూ చూస్తూనే వున్నాను. వాళ్ళు నాకు అన్ని మర్యాదలూ చేస్తూంటే చూడ లేక కళ్లల్లో నిప్పులు పోసుకొని నేనూ నా కొడుకూ ఎక్కడ సుఖపడి పోతామోనని ఉడికిపోతున్నారు. అందరి మధ్యా పోని మర్యాదగానె ఉందాం అని వినీ విననట్లు ఊరుకుంటే అసలు మనిషిని బ్రతకనిస్తేనా అక్కడా... ఆచారం తక్కువయిందంటూ మిట్టమధ్యాహ్నం పెళ్ళి సందిట్లో నాచేత స్నానం చేయిస్తే కాని మీ కడుపు మంట చల్లారలేదు... అయినా అన్నింటికీ అంత అవహాసం నాకిరాదు..."

అనుకొని ఈ సంఘటనకి మావాళ్లంతా తెల్లబోయారు. నేను మావారి దగ్గర కెళ్ళి మెల్లగా సర్దిచెప్పండి అన్నాను.

"మండుతున్న పుల్లల్ని కదిపితే మంట పెద్దదవుతుంది. ఇది తెలియక చాలామంది ఇప్పటి వరకూ ఈ మంటల్లో చేతులు కాల్చుకున్నారు. ఎప్పుడూ వాళ్ళ మధ్యకు వెళ్ళకు. ఇది ఈ ఇంట్లో నువ్వున్నాళ్ళూ శ్రద్ధగా గుర్తుపెట్టుకోవలసిన మొదటి విషయం." అన్నారాయన.

మరో అరగంటకు మంటలు చల్లారేయి. ముసలమ్మగారు వంట మధ్యలో వదిలేసి వేరే పొయ్యిలో నిప్పు వేసుకున్నారు.

భోజనాలయి వెళ్లేటప్పుడు గడప దాటబోతూంటే పెరట్లో నిద్రపోతున్నట్టు పడుకున్న ముసలమ్మగారికి చెప్పిరమ్మని అత్తగారు గుర్తు చేశారు.

నేను గతుక్కుమని వెళ్లి "వెళ్లొస్తానండి మామ్మగారూ" అన్నాను.

"ఈ యింట్లో నే నెవత్తెనమ్మా ముసిలిముండను! మీ అత్తగారికి చెప్పి వెళ్ళు." అని ముఖం తిప్పుకున్నారు. అంతేలే నన్నట్టు చూసివచ్చెయ్యమని సంజ్ఞ చేసేరు అత్తగారు. వచ్చేక "ఇప్పుడి కొస్త మాటా అనకబోతే బ్రతికున్నాళ్ళూ నీ ప్రాణాలు లోడేసేదావిడ!" అన్నారు.

ఆ తర్వాత కాపురానికెళ్ళిన తర్వాత తెలిసింది ముసలమ్మగారు రెండు రోజులు పెద్ద వంటలోకి వస్తే వారంరోజులు తన సోలెడూ తను వేరే ఉడకేసుకుంటారని. మేము ఊరికి వెళ్లినప్పుడల్లా సామాన్యంగా జరిగే సంఘటన ఒకటుంది. అప్పటికి ముసలమ్మగారు వేరే వండుకుంటూంటే మా భోజనాలు అవుతూండగా వచ్చి కాస్త కూరా, పచ్చడీ, పులుసూ తీసుకొచ్చి

వద్దంటున్నా వినిపించుకోకుండా నాకూ మా వారికీ విస్తట్లో వేసేవారు. తరువాత అడిగేవారు "ఏమేపిల్లా! మీ అత్తగారి వంట బాగుందా! నా వంట బాగుందా!" అని. నాకు గొంతులో వెలక్కాయ పడ్డట్లయ్యేది. అడకత్తెరలో పోకచెక్కలా తెల్లబోయి వంటింట్లోకి చూసేదాన్ని. నా పరిస్థితికి నవ్వాపుకోలేక అత్తగారు ఏదో సైగ చేసేవారు

"మీ వంటే బాగుంటుంది" అని గొణిగేదాన్ని ఇబ్బందిగా. నా అభిప్రాయానికి కారణం చెప్తున్నట్టుగా "మీ అత్తగారు ఉప్పు ఎక్కువ వేస్తుందనో, పచ్చడి మెత్తగా రుబ్బదనో, పోపు మాడుస్తుందనో" ... ఓ మాట చెప్పి చివరకు "మీ ఆయనకు నా వంట సొక్కదులే! వాడికి వాళ్లమ్మే వండి పెట్టాలి! దాని చేతి వేళ్లల్లోంచి అమృతం దిగుతుంది వాడికి..." అనేసి వెళ్ళిపోయే వారు.

"నీ వంటే బాగుంటుందినాయనమ్మా" అని మా వారు తొందరపడి అరచినా "నువ్వలాగే అంటావులే ముఖస్తుతికి" అనేస్తారు.

ముసలమ్మగారు వంట కాగానే ఓసారి నైవేద్యం పెట్టి తను తినేసి వీథిలో పడతారు. అందులో ఆవిడ వేరే వండుకున్నప్పుడు ఇంకా కాస్త తొందరగా అయిపోతుంది.

మా అత్తారింటికి ఎదురుగా రెండిళ్ళవతల పెద్ద అరుగుల ఇంటి దగ్గర, సమావేశంలో భోజనం అయినప్పటి నుంచి సాయంత్రం మూడున్నర నాలుగు గంటల దాకా ముసలమ్మగారి డ్యూటీ. సాధారణంగా ఈవిడే ముందు వెడతారు. మిగిలినవాళ్ళు వచ్చేదాకా రోడ్డుమీద ఎవరూ ఆవిడతో మాట్లాడకుండా వెళ్లడానికి వీల్లేదు. ఏదో ప్రశ్నకి జవాబు చెప్పి వెళ్ళాలి. ఆవిడ ప్రశ్నలకు ఎవరూ సాధారణంగా ఆగి జవాబు చెప్పరు, ఆగేరా అంతే సంగతులు.

మెల్లగా శేషప్పా, సోదెమ్మా, సుబ్బప్ప ...ఆవిడ ఉజ్జీవరూ ఒక్కొక్కళ్లే వచ్చి చేరుతారు. ఇంక ఊళ్లో పెద్దమనుషుల్ని,

వాళ్ల వ్యవహారాల్నీ కొడుకుల్నీ కోడళ్ళనీ ఆడపడుచులనీ...ఎవళ్ల ఆవేశాల్ని బట్టి వాళ్ళు ఏ కత్తి దొరికితే ఆ కత్తితో కోసిపారేస్తాను. ఒకళ్ళ నివేదన అయ్యేలోపల మరొకరు వూపిరి నింపుకుంటూ వుంటారు. ఇంక మా ముసలమ్మగారి దాడిలో మటుకు ఎటు నరుక్కొచ్చినా అత్తగారినే.

"...నిన్న ఉపోషం ఉన్నారు మీరెందుకు నేను స్నానంచేసి వండుతానంటూ ఈవేళ మా కోడలు వంట. పప్పులో ఉప్పెక్కువ. పులుసు పులుపు లొద్దు. వంకాయ కూర ఓ ముక్క ఉడికింది. ఒకటి ఉడకలేదు. ఊరగాయముక్క వేసుకొని ఆ పుల్లమజ్జిగే కాస్త పోసుకు లేచివచ్చేను. ఇదేం వంటే అంటే నా వంట మీ రోసారి మెచ్చారా అంటూ ఇదో తగవు! నాకెందుకమ్మా నేనో బుద్ధిలేనిదాన్ని. నా సోలెడూ నేను పెట్టుకోక నాకెందుకు చెప్పు..."

"...మొన్న చిరుతపూడి వెళ్ళినప్పుడు చిల్లులుపడి ఇంటో ఉన్నాయి అనీ ఓ కూరగిన్నీ ఓ అన్నంగిన్నీ మాటించుకొచ్చేను. మా కోడలు ఈవేళ అప్పుడే కూరగిన్నె పొయ్యి ఎక్కించేసింది. నేను మాటించేను మవ్వెందుకు తీసేవే అన్నానంతే! నువ్వు మాటిస్తే నీదై పోతుందా! అవసరం వస్తే వాడుకోమా! అంటుంది. మరి అటువంటిది తనెళ్ళి మాటించుకు రాలేకపోయిందా!..."

"జంతిక ముక్క కొరికి చాలా రోజులయింది, పోనీ నాలుగు చుట్టలు తిప్పుదామని వరిపిండి ఉందిటే అన్నాను మొన్న. వరిపిండి ఎక్కడిదండీ అని ఖాళీ డబ్బా చూపించింది ముద్దుల కొడుకు హైదరాబాదు నుంచి వచ్చేడని ఈవేళ జిలేబీ చేస్తారా అంది. వరిపిండేమిటి పేగుంటే ఎక్కడలేనివీ పుట్టుకొస్తాయి!... అవునులే కన్నకొడుకుమీద ఉన్న పేగు అత్తమీదెలా వుంటుంది!..."

"...అడక్క అడక్క రెండు పంచెలు తేరా అన్నాను మా వాడితో. మా కోడలు కత్తులు దూసినట్లు చూసింది. వాడితో ఏం చెప్పిందో ఏమో! ఈవేళ తెచ్చేడు దుంగల్లా దుప్పటీ గుడ్డల్లా ఉన్నాయి. అసలే అవాలు ఉడిగిన నేను వాటిని మొయ్యకలనుటమ్మా!... చివరకు కట్టుకొనే గుడ్డ దగ్గర్నుంచీ కరువైపోయిందనుకో!..."

శత్రుబంధం

"... నా దగ్గర నాలుగు రోజులుండి వెళ్ళమంటూ కొడుకు ఉత్తరం రాసేడుట. ఆవిడ తయారవుతూంది ఈ ముసలి ముండ ఎలా ఛస్తే ఎవరికి కావాలి! అవతలికి ఫో అని వీధిలోకి తోసేస్తే ఊళ్ళో వాళ్ళు ఏమయినా అనుకొని పోతారని రెండు మెతుకులు ఇంట్లో తిననిస్తున్నారు కాని

అంతర్జాతీయ బాలల సంవత్సరం

అంతర్జాయ బాలల సంవత్సరంగా ప్రకటించబడిన 1979 లో యీ భూగోళంలోని సమస్త బాలల హక్కుల కోసం నూతన నిర్దిష్ట కార్యాచరణ పోరాట రూపాలను చేపట్టడానికి అంతర్జాతీయ మహిళా సమాఖ్య సర్వ కృషి చేస్తుందని ఆ సమాఖ్య ప్రధాన కార్యదర్శి ఎఫ్. ఎడెల్‌మాన్ ఒకపత్రికా ప్రకటనలో స్పష్టం చేశారు.

"సమస్త బాలల శాంతియుత, సురక్షిత భవిష్యత్తు కోసం" ప్రపంచ మహాసభ జరపడం ఒక ప్రధాన సంఘటనగా వుండగలదని ఆమె పేర్కొన్నారు. ఈ సంవత్సరం మార్చి 8వ తేదీ అంతర్జాయ మహిళా దినోత్సవం అంతర్జాతీయ బాలల సంవత్సరానికి సన్నాహాలు చేసే ఆశయంతో జరుగుతుందని ఆమెచెప్పారు ఇది మన భూగోళంలోని బాలలతో ప్రధానంగా దక్షిణాఫ్రికా, చిలీల లో అరెస్టయిన దేశభక్తుల బిడ్డలతో క్రియాశీల సంఘీభావ దినోత్సవంగా జరుగుతుంది.

దీని పీడఎప్పుడు విరగడవుతుందా అని ఆలోచిస్తున్నారు.

సాయంత్రం సందెగుమ్మాలు తుడిచేవేళ అత్తగారు ఓ సారి ఆ అరుగువైపు చూస్తారు మిత్రబృందం ఎవరైనా ఉంటే "ఏమన్నారేమిటి మా అత్తగారు?" అంటారు.

ముసలమ్మగారు చెప్పింది మరింత హావభావాలతో మరింత సాగదీస్తూ అందిస్తారు అవతలి వాళ్ళు. "ఏం చేసుకున్నా ఓర్వలేని మనిషి. ఆవిడని నీఅంతటిది లేదంటూ నెత్తివిూద పెట్టుకున్నాంగానీ పూచికపుల్లంత లోటు చేసేమా! ఇన్నీ చేస్తేనే ఇలా ఉన్నారు నిజంగా గడప తొక్కద్దనే వాళ్ళే వచ్చిఉంటే అన్ని సంబడాలూ తీరేవి!" అని ముసలమ్మగారి మాటలకు విరుగుడు మాటవేసి వచ్చేస్తారు అత్తగారు.

వాళ్ళిద్దరూనవ్వుతూ మాట్లాడుకోవడం నేను చూసింది ఒక్కసారే?. ఆ రోజు ముక్కోటి ఏకాదశి ఇద్దరూ స్నానాలు చేసి పట్టుగుడ్డలు కట్టుకొని ప్రక్కదొడ్లో చిక్కుడు పాదుకింద కూర్చున్నారు. ముసలమ్మగారు భాగవతంలో కథలు చెప్తున్నారు అత్తగారు వింటున్నారు. ఆదృశ్యం చూసేసరికి నాకళ్లనునేనే నమ్మలేక పోయాను. ఓ ప్రక్క హోరున వర్షం కురుస్తూంటే మరోపక్క చెదిరి మబ్బుల్లోంచి పొడిచిన నీ రెండలా ఉంది. చేష్టలు దక్కి అలాగే విల్చుండి పోయేను

ముసలమ్మగారు చెప్తున్నారు.

"– – –విష్ణువును చూడడానికి అడ్డు పెట్టేరని ఆ ముని జయవిజయుల్నిద్దర్నీ భూలోకంలో పుట్టమని శాపం పెట్టేడు. వాళ్ళిద్దరూ వెళ్ళి విష్ణువు కాళ్ళవిూద పడి మహాప్రభో మాకీశాపాన్నుంచి విముక్తి చూపించండి–మేము విూకు దూరంగా ఉండలేం అన్నారు. అప్పుడు విష్ణుమూర్తి నేను భూలోకంలో అవతారం ఎత్తుతాను ఆరుజన్మలు నాకు మిత్రులుగానైనా ఉండండి–మూడు జన్మలు శత్రువులుగానైనా ఉండండి ఆ తర్వాత విూకు శాపవిముక్తి అవుతుంది అన్నాడు మిత్రులుగానైనాసరే ఆరుజన్మలు విూకు దూరంగా ఉండలేం అందుకని శత్రువులుగానేపుడతాం అన్నారు. వాళ్ళే హిరణ్యాక్షహిరణ్యకశిపులూ, రావణకుంభకర్ణులూ, శిశుపాల దంతవక్త్రులూనూ—విష్ణువు అవతారాలెత్తి వాళ్ళను సంహరించి తనలో ఐక్యం చేసుకున్నాడు."

"మూడుజన్మల శత్రుత్వం కంటే ఆరుజన్మల మిత్రత్వం సుఖంగా ఉండేది కదా! వాళ్లలా ఎందుకు కోరుకున్నారో! ..." అత్తగారి సందేహం.

"ఎందుకంటే మిత్రత్వంలో ఓ సారి కాకపోతే ఓ సారయినా ఆయన్ను మరచి పోతారు. శత్రుత్వంలో అయితే కన్ను మూసినా కన్ను తెరిచినా ఆయనే కనబడు

శిల్పకళ

ఉగాది కేలండర్‌లు

1978 April — 1979 March

చక్కని ఉగాది కానుకలు

టేబుల్‌పైన పెట్టుకోడానికి, గోడకు తగిలించుకోడానికికూడా పనరైన కొత్తరకం కేలండర్‌లు.

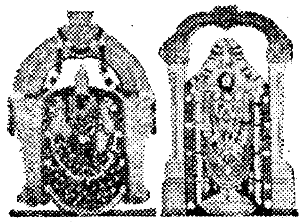

1. "భక్తిరంజని" రు. **5.00**
(6 పేజీలు—6 చిత్రాలు: పేజీకి 2 నెలలు)
2. "వసంత విహారి" రు. **7.50**
(12 పేజీలు—12 చిత్రాలు: నెలకొక పేజీ)

ఏ కేలండర్‌కావాలో ఉదహరిస్తూ దాని ఖరీదును మనియార్డర్‌ద్వారాగాని, పోస్టల్ ఆర్డర్‌ద్వారాగాని పంపితే, రిజిస్టర్డ్ డెలివరీపోస్టులో పంపగలము.

రిజిస్టర్ పోస్టులో పంపగోరువారు అదనంగా రు. 1.50 పంపించితీరాలి.

వాణిజ్య, పారిశ్రామిక సంస్థలవారు కోరితే వారి పేర్లు, అడ్రసుకూడా అచ్చువేసి సప్లయిచేయగలము. వీటి షరతులకై వ్రాయగోరుతున్నాము.

శాంపిల్స్‌చూడగోరే డీలర్లుకూడా కేలండర్ ధరను పంపితే శాంపుల్‌పంపి, తర్వాత వారి ఆర్డరు విలువనుబట్టి ఈ సొమ్ము ముదరా ఇవ్వగలము.

Cards Crafts Classics
13/1, General Patters Road
Post Box No. 2421
MADRAS-600 002, INDIA
Grams: "CARDCRAFTS"
Phones: 812208 & 83792

శత్రుబంధం

తూంటాడు. అందుకని అనుక్షణమూ ఆయన్ను స్మరించినట్లే అవుతుంది. అందుకనే వాళ్లకుతొందరగా మోక్షం ఇచ్చేసేడు.

"అసలు శత్రువు స్మరించినట్లు స్మరిస్తే అది భక్తి ఎలా అవుతుంది. అసలు మోక్షం ఎలావస్తుంది ? ... మీరు కథ ఏమయినా మరచిపోయేరేమో ! "అత్తగారికి నమ్మకం కుదరలేదు.

"నాకే భాగవతం రాదంటావుటే ! గుడ్డొచ్చి పిల్లని వెక్కిరించిందట !" అన్నారు ముసలమ్మగారు. ఆవిడ మాటలింకా అత్తగారి మెదడులోకి పోలేనట్టుంది. ఆవిడింకా కథను గురించే ఆలోచిస్తున్నారు... "అసలు శత్రుత్వంతో ఎలా బ్రతుకుతారండీ ! వాళ్ళు ఆరుజన్మలే కోరుకొని ఉంటారు ! శాపం కనుక శత్రుత్వపు జన్మలు ఇచ్చి ఉంటాడు విష్ణుమూర్తి"

"చాల్లేపర్వపురోజుకూర్చొనిభాగవతాన్నే కాదనేటి దానవు నీతో నాకేమిటి ! దేవుడంటే నమ్మకంఉన్న వాళ్ళెవరూ ఇలా మాట్లాడరు. ..." అని లేచి పోయేరు ముసలమ్మగారు.

"నేను మాత్రం ఏమన్నానండీ ! మీరు మరచిపోయేరేమో అన్నాను. ఏదో గిల్లికజ్జా పెడితే కాని మీకు తోచదు. ..." ఉక్రోషంతో అన్నారు అత్తగారు.

"మొన్నా ఇలాగే అన్నావు..."ముసలమ్మగారు విషయం మార్చేశారు. వేరేగొణుగుళ్లు మొదలు అయ్యేయి. ఒకళ్ళవి ఒకళ్ళకి వినబడినప్పుడు దెప్పుళ్ళు కేకలతో ఉరుములు మెరుపులూ మొదలయ్యేయి. విచిత్రంగా వచ్చిన ఎండపొడ ఇట్టే కప్పడి పోయింది. హెూరున వర్షం మొదలయింది. మంటల్లో మెరిసిన మంచుముత్యం కాస్తా ఆవిరై ఆకాశాని కెగిరి పోయింది.

రెండేళ్ల క్రితం ఆఫీసు వాళ్లిచ్చిన అప్పుతో మావారు ఇల్లు కట్టేరు. ఇలా వాళ్లబ్బాయి హైదరాబాదులో ఇల్లు కట్టుకున్నాడని అత్తగారు అందరితోనూ చెప్పుకొని సంబరపడి పోయేరు. మావారికి కూడా తల్లి సంతోషం చాలా తృప్తినిచ్చింది. గృహప్రవేశం ఓ పదిరోజు లుందనగా వచ్చి తరువాత మరో పది రోజులు ఉండి వెళ్లాలని పట్టుగా వ్రాసేరు మావారు. సరిగా వారం రోజుల ముందు మామగారి దగ్గర్నుంచి ఉత్తరం వచ్చింది, అనుకోని పనుల వలన ఆలస్యమైందనీ ఇంకో రెండు మూడు రోజుల్లో వస్తున్నామనీను. మరో మూడు రోజులు పోయేసరికి మావారి మనసు మనసులో లేదు. అమలాపురం ఎవరికో టెలిఫోనుచేయించిఆరోజే అత్తగార్నీ మామగార్నీ ముసలమ్మ గార్నీ ప్రయాణం చేయించమన్నారు. అయినా ఎవరూ రాలేదు. చివరకు రేపు గృహప్రవేశంఅనగా మామగారొక్కరూ వచ్చేరు. "ఇదేమిటి నాన్నా! అమ్మా నాయనమ్మా ఏరీ?" అన్నారు మావారు తెల్లబోతూ.

"నాయనమ్మకి వంట్లో బాగులేదు. అమ్మ రావడానికి వీలు లేకపోయింది" అన్నారాయన. అందరూ ఉండి అత్తగారు లేకపోయేసరికి ఆయన ఉత్సాహం అంతా చచ్చిపోయింది. యాంత్రికంగా ఏదో అయిందనిపించేరు.

ఓ నెలరోజుల తర్వాత అత్తగారు వచ్చినప్పుడు మావారు బాధగా అడిగేరు. "నీ కంటె నా కెవరున్నారమ్మా! నువ్వు రాకపోతే నాకెలా వుంటుంది? కనీసం ఆ ఒక్క రోజూ వచ్చి వెళ్లిపోయినా నాకు మనస్సు సంతృప్తిగా ఉండేది."

"నా ప్రాణాలన్నీ ఇక్కడే వున్నాయి కదురా! అక్కడున్నానన్న మాటేకాని ఈ పాటికి పీటలమీద కూర్చుంటారు, ఈపాటికి భోజనాలవుతూంటాయి, అని నిముషాలూ, సెకన్లూ లెక్క పెట్టుకుంటూనే ఉన్నాను... ముసలమ్మగారు కదలనిస్తేనా! చివరివరకూ "ఉండండి నేనూ వస్తాను. మనవడు ఇల్లు కట్టుకున్నాడంటే నాకు సంతోషం కాదా" అంటూ అట్టేఉంచి చివరకు "నాకు ప్రాణాలు పోతున్నాయి. నువ్వు వెళ్లేవంటే ప్రాణాలు విడుస్తాను" అని కూర్చుంది. అసలే పెంకి మనిషి. కాదని వచ్చేస్తే అన్నంతపనీ చేస్తుందేమో ఇదెక్కడి అప్రతిష్ఠ అని ఉండిపోయేను" అన్నారు అత్తగారు దీనంగా.

ఇన్ని పోట్లాటలు రోజూ నడుస్తున్నా ఆ యింట్లో ఎవరికే లోటూ జరుగదు. ఓసారి అత్తగారి కెందుకో మోకాలు వాచి ముణుచుకోనియ్యలేదు. మామూలుగా ఆ ఊళ్లో ఓ దెబ్బ తగిలినా కాలు బెణికినా

(42వ పేజీ చూడండి)

వారఫలం

మహేష్

24-3-1978 శుక్రవారం మొదలు
30-3-1978 గురువారం వరకు

మేషం:— మీ కార్యక్రమాలకు మార్పులు వస్తాయి. వృత్తిలో సాటివారి పోటి పెరుగుతుంది నూతన వ్యవహారాలు లాభిస్తాయి. ప్రయోజనంగల పరిచయాలు యేర్పడతాయి. వారం ఆఖరులో లాభం రావలసిన వ్యవహారాల్లోనే నష్టం పొడచూపు స్త్రీలకు — కుటుంబ వ్యవహారాలు బాగుంటాయి దైవకార్యాలు నెరవేరతాయి

వృషభం: — విద్యావైజ్ఞానిక రంగాల్లో ఖ్యాతి లభిస్తుంది. వ్యాపారంలో ఆదాయం బాగుంటుంది. రాజకీయ వ్యవహారాల్లో శ్రమ కలుగుతుంది. ప్రయాణాలు వాయిదా పడతాయి వృత్తిలో ముఖ్యమైన వ్యక్తులను కల్సుకొంటారు. స్త్రీలకు—ఆరోగ్యం బాగుంటుంది వినోద కాలక్షేపాల్లో పాల్గొంటారు.

మిధునం:— అన్ని వ్యవహారాల్లోను ఫలితం సామాన్యంగా ఉంటుంది. ఉద్యోగంలో గౌరవం లభిస్తుంది. వారం మధ్యలో సాహసిక వ్యవహారాలు బాగుంటాయి మిత్రుల సహాయం లభిస్తుంది అనవసరమైన సందేహాలు కలుగుతాయి. స్త్రీలకు—పుణ్యకార్యాలు చేస్తారు. సాహిత్య కళా రంగాల్లో మీ కృషి రాణిస్తుంది.

కర్కాటకం:— వ్యాపార విస్తరణ ప్రయత్నాలు బాగుంటాయి. సజ్జనసాంగత్యం లభిస్తుంది. ఉద్యోగంలో గౌరవం బాగుంటుంది. ఆర్థిక వ్యవహారాల్లో మొగమాటాలు తగవు వృత్తిలో నూతనావకాశాలు లభిస్తాయి. స్త్రీలకు — ఆరోగ్యం బాగుంటుంది సంతానానికి సౌఖ్యసంతోషాలు లభిస్తాయి.

సింహం:— రావలసిన డబ్బు అందుతుంది. ప్రయోజనంగల పరిచయాలు యేర్పడతాయి. వృత్తిలో సాటివారి పోటి తగ్గుతుంది రాజకీయ వ్యవహారాలు బాగుంటాయి. వారం ఆఖరులో మీ మంచితనమే మీకు ఇబ్బందిని కలిగిస్తుంది. స్త్రీలకు— కుటుంబ వ్యవహారాలు బాగుంటాయి. బంధుమిత్రులను కల్సుకొంటారు.

కన్య:— వృత్తివ్యాపారాలు బాగుంటాయి. మీ ప్రయత్నాలు ఫలిస్తాయి విద్యా వైజ్ఞానిక రంగాల్లో ఖ్యాతి లభిస్తుంది. మీ ఆలోచనలు ప్రయోజనకరంగా ఉంటాయి. అధికారుల వలన జరగవలసిన వ్యవహారాలు, బాగుంటాయి స్త్రీలకు —ఆరోగ్యం బాగుంటుంది. సంతోషకరమైన వార్తలను వింటారు.

తుల: – చిరాకులకు గురి కాగలరు. వృత్తిలో యెవరినీ విశేషంగా నమ్మడం తగదు. వారంమధ్యలో ఉద్యోగంలో గౌరవం బాగుంటుంది. వృత్తిలో మీ ప్రయత్నాలు ఫలిస్తాయి. నూతన వ్యవహారాలు లాభిస్తాయి. స్త్రీలకు — కుటుంబ వ్యవహారాలు బాగుంటాయి. అధిక వ్యయం జరుగుతుంది.

వృశ్చికం:– సాహసిక వ్యవహారాలు బాగుంటాయి. నూతన విషయాలను తెల్సుకొంటారు. వారం మధ్యలో వ్యతిరేకమైన వార్తలను వింటారు. ప్రయాణాల్లో శ్రమ కలుగుతుంది. వారం ఆఖరులో మీ కార్యక్రమాలు అనుకూలంగా ఉంటాయి. స్త్రీలకు — ఆరోగ్యం బాగుండదు. సంతానానికి సౌఖ్యసంతోషాలు లభిస్తాయి.

ధనుస్సు:– అధికారుల వలన జరగవలసిన వ్యవహారాలు బాగుంటాయి. సజ్జనసాంగత్యం లభిస్తుంది. వ్యాపారంలో మీ ప్రయత్నాలు ఫలిస్తాయి. నూతన వ్యవహారాలు బాగుంటాయి. వారం ఆఖరులో వ్యతిరేక పరిస్థితి యేర్పడగలదు. స్త్రీలకు — కుటుంబ వ్యవహారాల్లో కార్యభారం పెరుగుతుంది. దైవకార్యాలు నెరవేరతాయి.

మకరం:— అనుకూలమైన వార్తలను వింటారు. రావలసిన డబ్బు అందుతుంది. స్థిరాస్థి వ్యవహారాలు బాగుంటాయి. వ్యాపారంలో ముఖ్యమైన వ్యక్తులను కల్సుకొంటారు. ప్రయాణం ద్వారా కార్యసాధన చేయగలరు స్త్రీలకు — ఆరోగ్యం బాగుంటుంది. వినోద కాలక్షేపాల్లో పాల్గొంటారు.

కుంభం:— మీ ప్రయత్నాలకు ఆటంకాలు వస్తాయి. ఆందోళన కలుగుతుంది వారంమధ్యలో వృత్తిలో ఆదాయం బాగుంటుంది. విద్యావైజ్ఞానిక రంగాల్లో ఖ్యాతి లభిస్తుంది. ప్రయోజనం గల పరిచయాలు యేర్పడతాయి. స్త్రీలకు —కుటుంబ వ్యవహారాల్లో శ్రమ కలుగుతుంది. బంధువులకు సహాయం చేస్తారు.

మీనం:– ఆర్థిక వ్యవహారాలు బాగుంటాయి. మీ ఆలోచనలు ఫలిస్తాయి వారం మధ్యలో ప్రయాస కలుగుతుంది. సాహసిక వ్యవహారాల్లో నష్టం రాగలదు. వారం ఆఖరులో అన్ని వ్యవహారాలు తిరిగి బాగుంటాయి. స్త్రీలకు — ఆరోగ్యం బాగుండదు. అలంకారవస్తువులు కొంటారు. ●

ముసలమ్మగారి దగ్గరకు మంత్రానికి వొచ్చే వారు ఆవేళే ఓ చిన్నసైజు యుద్ధం జరగడం వలన అభిమానం అడ్డొచ్చి అత్తగారు మంత్రం వేయించుకోలేదు మర్నాడు ఆవిడ సున్నం బెల్లం పట్టు వేసుకుంటూంటే నిప్పులు కురిపిస్తూ చూసేరు ముసలమ్మగారు ఆ రోజూ మంచందిగలేదు అత్తగారు మర్నాడు పొద్దున్న ఇంటి పనులన్నీ తనే చేస్తూ ముసలమ్మగారు "నేను మంత్రం వెయ్యకుండా ఈ ఊళ్లో ఎవరికైనా కాలినొప్పి తగ్గిందిటే! నీ లాంటిదే చెరువుమీద కోపంవచ్చి స్నానం చేయడం మానివేసిందిట! నేను వండిపెడితే తింటున్నావు నన్ను మంత్రం వెయ్యమన డానికి మొహం చెల్లలేదేం! మంచం దిగేక సాధిద్దువుగాని కాలిటు పెట్టు! మంత్రం వేస్తాను" అంట్లూ అత్తగారు ముఖం

శత్రుబంధం

(18వ పేజీ తరువాయి)

అటు తిప్పుకొని ఉండగానే రెండు గడ్డి పరకలు తీసుకొచ్చి మంత్రంవేసి వెళ్లిపోయారు. సాయంత్రానికి కొంచెం కాలీడుస్తూ నడిచేరు అత్తగారు.

ఏడాది క్రితం నేనోసారి వచ్చినప్పుడు మా అత్తగారింట్లో అటుకులవడ్లు పోసేరు అప్పటికి ముసలమ్మగారి కాలిమీద వేడి వేడి నూనెపడి కదలకుండా చేసింది. "నాకో పది రోజుల్లో తగ్గుతుంది తరువాత పొద్దువు గానిలేవే" అన్నారావిడ. అత్తగారు వినిపించుకోలేదు. అంతేకాక ముసలమ్మగారు ఓచోట కూర్చొక పనిలోకివస్తే ఒక్క అటుకుగింజ ముట్టుకోనన్నారు. అత్తగారి ధైర్యం నాకు ఆశ్చర్యమనిపించింది. ముసలమ్మగారు పట్టు

లేక కూర్చున్న చోటినుంచే "సోమయాజులుగారి శేషప్ప వచ్చిందా! నీలకంఠంగారి రాజమ్మ వచ్చిందా?" అంటూ ప్రశ్నలు మొదలుపెట్టేరు. అత్తగారుఅందుకున్నారు. "వాళ్లెందుకొస్తారు! మీ యింటి కొచ్చేను నాకేంపెడతావు? మాయింటికొచ్చేవు నాకేం తెచ్చేవు? అనే మనుషులువాళ్ళు అయినా పిలిచినా పిలవకపోయినా వెళ్ళి వళ్ళంతాగుల్లచేసుకునేందుకు వాళ్ళు మీ లాంటి వెర్రివాళ్ళు కాదు! వాళ్ళ ఇళ్లకి అడ్డమైన పనికి వెళ్లద్దండీ అంటే ఎప్పుడైనా విన్నారా? మనం చేసిన ఉపకారం వాళ్ళు గుర్తుపెట్టుకున్నారా లేదా అన్నది అక్కర్లేదు. అన్నింటికీ నే నున్నానంటూ తయారు! మీ చేతి రోకలిపోటు పడకుండా ఊళ్లో ఎవరైనా అటుకుల వడ్లు పోసుకున్నారా! ఆ రోజు నాతో దెబ్బలాడి కోపంవచ్చి అన్నం తినడం

హానేసి వద ని కాళ్ళూ కడుపూ పట్టుకొని (పతిమాలుతూన్నా వినకుండా నీలకంఠం గారింటికెళ్లి మిరాయి వండేరు. ఎనభై ఏళ్ళు దాటాయి నీకు చేతులు పట్టులేవు తల్లీ అంటే వి ని పిం చు కు న్నా రా! అంత మూకుడా దించుతూ నూనె కాలి మీద వంచుకున్నారు. మంచం పట్టి బాధపడు తున్నదెవరు... శేషమ్మగారింట్లో తద్దినం వచ్చినప్పుడు... ఎప్పుడూ మంచం మీద పడుక్కుంటే పిచ్చెక్కి నట్లుంటుందని ఓ సారలా దత్తుడు గారింటికి వెళ్ళొస్తానని తద్దినం వంట చెయ్యడాని కెళ్లేరు. కాలి

సూపర్ రిన్‌తో తళతళలాడే తెలుపు మరే యితర డిటర్జంట్ బిళ్ల లేదా బార్‌కన్నా తెలుపు

(ప్రతిసారీ క్రమం తప్పకుండా వాడండి. మీ బట్టలు సూపర్ రిన్‌తో మరింత తెల్లగా ఎలా అవుతాయో చూడండి. మరే యితర డిటర్జంట్ బిళ్ళ లేదా బార్‌కన్నా తెల్లగా ఉతుకుతుంది. ఎందుకంటే, సూపర్ రిన్ తెలుపుచేయుగల ఉత్తమమైన 'ఫార్ములా'తో తయారైంది గనక.

మరే యితర డిటర్జంట్ బిళ్ళ లేదా బార్‌కన్నా మరింత తెలుపు చేసే శక్తి

హిందూస్థాన్ లీవర్ వారి విశిష్ట ఉత్పత్తి

లింటాస్-RIN. 28-263 TL

మీద కాలి వచ్చిన నీటి బుగ్గలు లవలవలాడుతూంటే అసహ్యించుకుంటారనే జ్ఞానమైనా ఉండాలి. ఏళ్లు నిండిన మనిషి తను తెలుసుకోవాలిగాని ఎవరు మాత్రం ఎన్నాళ్ళు చెప్పగలరు. ఇంలా చేస్తే ఎవరికి కృతజ్ఞత! ఓడ దాటేదాక ఓడ మల్లన్న ఓడ దాటేక బోడి మల్లన్న!'' అంటూ అత్తగారు మనసులో ఉన్న బాధనంత వెళ్లబోసుకున్నారు

ముసలమ్మగారు పోవడానికి మూడు నెలల ముందు ఆ వూళ్లో ఒకప్పుడు బాగుండి చితికిపోయిన సూరయ్యగారమ్మాయికి పెళ్ళి కుదిరితేనూ ముసలమ్మగారు ''మా వాడినో బస్తా బియ్యం ఇమ్మంటాలే!'' అన్నారుట. ఆ విషయం తెలియక పెళ్లి కుదిరిందని తెలిసి వాళ్లంటే ఉన్న గౌరవంకొద్దీ అత్తగారు పెళ్లి నాలుగు రోజులుండగా ఓ బస్తా బియ్యం, రెండు కుంచాల కందిపప్పు, ఓ ఇరవైరూపాయలూ పంపించేరుట. అవి ఇంట్లోంచి తీసుకెడుతూంటే ఎదురొచ్చిన ముసలమ్మగారు అగ్గిమీద గుగ్గిలం అయిపోయారట!

'ఔరా! నే నిస్తానన్న మాట తెలిసి తన పేరు నిలవాలని మరో రెండు కుంచాల కందిపప్పు. డబ్బూ ఇచ్చి ఇల్లంతా గుల్ల చేస్తుందా! ఇంట్లో పెద్దముండ ఒకర్తె ఉచ్చిందని మర్యాదకైనా ఓ మాట అనకూడదా!'' అంటూ ముసలమ్మగారు ... నా పెళ్లాలూ పిల్లల పిల్లలూ ఇలా పుస్తె కట్టించుకొని అత్తపోరు లేకుండా పట్నవాసాలు పోయి కాపురాలు చేసుకుంటున్నారు. నాకు చచ్చే ఊగాడు వచ్చింది కాని పూచికపుల్ల కదిల్చే పెత్తనం తగులడలేదు.'' అని అత్తగారూ అరుస్తూంటే ''అబ్బబ్బ! నోరు మూసుకోండి; రోజూ ఒకటిగోల చంపేస్తున్నారు!'' అన్నారట మామగారు.

''అప్పుడురా! నన్నునోరు మూసుకోమనే అంటావురా! అందరికీ కన్నపిల్లలకట్నాలూ కానుకలూ లెస్తూంటే (అప్పటికి పది రోజుల క్రితం మా వారు అత్తగారికిపంపిన చీరకిలంకె) నాకొడుకు నన్ను నోరుమూసుకోమంటున్నాడు వాళ్ళేనవమాసాలూ మోసి కన్నారు! నాకెంపట్టిందని నేను కన్నాను! నేడు ఎల్లిసి కాదురా! రాక్షసిని—అన! నీ యిష్టం వచ్చినట్లను!'' రెండు రోజులు

శత్రుబంధం

ముసలమ్మగారు అసలు పొయ్యిలో నిప్పు వెయ్యలేదు అత్తగారి కళ్ళు ఆ రెండు రోజులూ పొడారలేదు.

సూరయ్య గారింట్లో ఘనంగా పెళ్ళి జరిగిపోయింది. ముసలమ్మగారు పెళ్ళి వంటకూ వెళ్లలేదు అత్తగారు భోజనానికి వెళ్ళలేదు. వాళ్ళకే మనసు చెల్లక అన్నీ ఇక్కడికే తీసుకొచ్చి కాళ్ళావేళ్ళాపడి బతిమాలి ఇద్దరి చేతా తినిపించేరు. ఇద్దరి శత్రుత్వం పెళ్ళిపందిట్లో విస్తరిలోపదార్థాలతో పాటు అందరికీ వడ్డించబడింది.

మూడునెలల తర్వాత ముసలమ్మగారు ఎవరింట్లోనో అరిసెలు వండి వచ్చేరుట. ఆలస్యం అయిపోయిందని అన్నం తినకుండా వాళ్ళునేమానిచ్చిన నాలుగు అరిసెలతినేసి చెంబుడుమంచినీళ్ళుతాగి కళ్ళుతిరుగుతున్నా

త్వరలో

ఇలా ఎందుకు జరిగింది!

సీరియల్

యంటూ పడుకున్నారుట సాయంత్రం అత్తగారు శ్రావణమంగళవారం పేరంటానికి వెళ్ళబోతూంటే ''ఏమేవ్! నాకు ఒళ్ళు తిరుగుతూంది. అలా పెరట్లో మంచం వెయ్యి! అక్కడ పడుక్కుంటాను. ప్రాణం పోతే ఇల్లు మైలబడుతుంది.'' అన్నారుట.

''చాల్లెండి ఉపద్రవం మాటలు! ఎవరైనా వింటేనవ్వుతారు! మీ ప్రాణంకంటే మాకు ఇల్లేమీ ఎక్కువ కాదు! నాచేత ఎలాగో మంచం అక్కడ వేయించి ఇంకా ఊరంతా యాగీ చెయ్యడానికి—''అత్తగారు పేరంటానికి వెళ్ళి పోయారు

తిరిగి వచ్చేసరికి మంచాన్నితోసుకుంటూ డేక్కుంటూ ముసలావిడ పెరటిసాలెట్లోకి వెదుకుతున్నారు అత్తగారు నెత్తి నోరూ మొత్తుకొని ఊరందర్నీ పోగుచేసుకొచ్చారు. అప్పటికే ముసలమ్మగారి మాట పడిపోయింది. ఆ తరువాత మూడు రోజులు మంచం మీద ఉన్నారు. అత్తగారు వెడితే మాత్రం తల పక్కకు తిప్పుకొనేవారట. అత్తగారుచేతో మందు పోస్తే గుటక వెయ్యకుండా గుడ్లప్పగించి చూసేవారుట ఇన్నాళ్ళూ ఈవిడ కింకరచాకిరీ చేస్తే చూడండి నేను పోసిన మందు కూడా విషంకంటే ఎక్కువయిపోయింది. పసి పిల్లలాగుటకెయ్యకుండా ఎలా చూస్తోందో చూడండని వాపోతూ అత్తగారు గుడ్లనీళ్ళు కుక్కుకున్నారుట.

మర్నాడుఉదయం ముసలమ్మగారుపక్కకి చూపిస్తూ ఏదో సైగ చేశారుట. అత్తగారికి అర్థం కావేదు. వీదిలో కెళ్ళి ఇద్దరు ముగ్గుర్ని తీసుకొచ్చేసరికి ముసలమ్మగారు మంచం మీదలేరు. ఏడడుగుల దూరంలో ఉన్నబాల్చీలో నీళ్ళు నెత్తిమీద గుమ్మరించుకుని ఆయాసంతో రొప్పుతున్నారట. నలుగురూ మోసుకెళ్ళి మళ్ళీ మంచం మీద పడుకోబెట్టేరు. ''మందు పోస్తానుండండి. పొద్దున్నమందు తాగలేదు ''అని అత్తగారు సీసాతీసుకోచ్చేసరికి మళ్ళీ తలతిప్పుకున్నారు.

వెంటనే బాధగా కలకదల్చబోయారు. గుడ్లుపెద్దవయ్యేయి నోరు తెరచి నాలుక బయటకు చాచబోతే లోపలకు వంగిపోయింది,

''అలా చూడక తల్లోయ్! నాకు భయం వేస్తూంది '' అని అరిచేరు అత్తగారు.

ముసలమ్మ రిగా చలనం లేదు. అంతా అయిపోయింది దరి పాడుక్కు నాకిదేధ్యాస అయింది

నేను రిక్షాదిగి లోపల కెళ్ళేసరికి మా చిన్నాడపడుచుగారు పెద్దమ్మాయి వాకిట్లో మంచంపగ్గర కూర్చుంది!

నన్ను చూడగానే ''అమ్మమ్మోయ్! చిన్నత్తవచ్చింది'' అంది మంచంమీదికి చూస్తూ.

సామాన్లు పక్కకిపెట్టి తొందరగా లోపలకు వెళ్లేను. పిల్లలిద్దరూ పరిగెత్తుకొచ్చి మంచంచుట్టూ మూగేరు.

నా కళ్లను నేను నమ్మలేకపోయాను.

అత్తగారు సగమైపోయేరు. అప్పుడే ముఖం కడుక్కున్నట్టున్నారు కట్టుడుపళ్ళు కూడా తీసి పక్కకు పెట్టేసరికి పదిరోజుల్లోనూ మరో ముప్ఫై సంవత్సరాల వయస్సు శరీరంమీద పులుముకున్నట్లున్నారు. నీరసంగా నావైపు చూసి కళ్లతోనే పలుకరించి పిల్లలిద్దర్నీ చెరో చెయ్యి చాపి నిమిరేరు.

''ఇలా అయిపోయేరేమిటి అత్తయ్యా!''

దీర్ఘ వ్యాధులకు ఉత్తమ సిద్ధ వైద్యం!

హస్త ప్రయోగం, అంగము చిన్నదై అవసర కాలమందు అసంతృప్తి, శుక్లనష్టము, నపుంసకత్వము, హెర్నియ్యా, చర్మవ్యాధులు, పోస్టు ద్వారా కూడా వైద్యంచేయబడును.
వరిబీజము(బుడ్డ), మూత్ర వ్యాధులు ఆపరేషన్ లేకుండ. రండి

డా॥ దేవర, ఫోన్: 551,
మార్వాడి గుడి వద్ద, తెనాలి.
బ్రాంచి: 9-డి, శివాజీ స్ట్రీట్, మద్రాసు-17.

దేవి పిల్స్ REGD.
వాడండి ముఖ్యంగా అలస్యమైన, క్రమముగాకాక పోయిన, బాధతోకూడిన, లేక ఆగిపోయినబహిష్టుకు
SEALED PACKING 28 & 14 TABLETS
AVAILABLE AT ALL CHEMISTS
Mfrs. SEENU & Co., MADRAS-21

మిమ్మల్ని మరీ,మరీ ఆకర్షించే!
22 CT. బంగారు కవరింగు

ఫ్యాన్సీ గోల్డుకవరింగువర్క్సు
రుస్తుంబాద-మచిలీపట్నం 521001

విజయవాడ ఎగ్జిబిషన్‌లో
మా స్టాల్ నెం 19-Aను దర్శించవలె.

VIJAYA : MPM

శత్రుబంధం

అన్నాను మంచంమీదే పక్కగాకూర్చుంటూ.

మెల్లగా పళ్ళు తీసి నోట్లో పెట్టుకొని దానికే అలసిపోయి బాధగా మూల్గేరు.

"ఏముందమ్మా! ముసలమ్మే పడుకుంటాను. బ్రతికీ సాధించింది చచ్చికూడా సాధిస్తూంది" అన్నారు నీరసంగా.

నాకేమీ అర్థం కాలేదు. తరువాత మెల్లగా అత్తగారు చెప్పేరు.

"కర్మలయ్యేదాకా నలుగురూ ఉన్నారు నాకేమీ అనిపించలేదు. నలుగురూ వెళ్ళేక లంకంత కొంపా బావురుమంది. నే నొక్కర్తెనూ ఉండలేకపోయేను. ఉద్దండ పిండం ఆవిడ లేకపోతే నేనుండగలనా! వంటింట్లో కెడితే ఆవిడ...నూతిదగ్గర కెడితే ఆవిడ... ఊరగాయల గదిలోకెడితే ఆవిడ... మడిబట్ట ఆరేసుకుంటుంటే ఆవిడ. ఇంట్లో ఏ గిన్నె చూసినా ఏ చిలక్కొయ్య చూసినా ఇంటికి ఎవరొచ్చినా ఆవిడే గుర్తుకొస్తూంది ఏ పక్కనుంచో వస్తూ నన్ను తిడుతూన్నట్లే ఉంటుంది... వంట చేసేటప్పుడో వడ్డించేటప్పుడో ఎక్కడ అంటుబట్ట తగులుతుందోనని ఆవిడ చూస్తున్నట్లుగానే ఉంటుంది..." అని ఆవిడ చెప్తూంటే అడుగుల చప్పుడయి అత్తగారు చెప్పడం ఆపేరు.

నేను తల తిప్పి చూసేను.

మా అత్తగారి రెండో తమ్ముడు. అప్పుడు ముసలమ్మగారు పోయినప్పుడు ఉత్తరాదివైపు ఏవో పండితుల సభలకు వెళ్ళేరన్నారు. పరామర్శకి వచ్చినట్లున్నారు. ఇన్నాళ్ళా అత్తగారిని పీడించిన శక్తి అదృశ్యమయినట్లు ఆయన నోటి చివర సన్నగా చిరునవ్వు మెరుస్తూంది. నేను లేచి నిలబడ్డాను.

"ఎవరదీ?" అన్నారు అత్తగారు.

"మీ తమ్ముడండీ" అన్నానేను.

"చివరకి పాపం ముసలావిడ పోయిందటే!" అన్నారాయన.

ఏదో ఆచారానికి మాట్లాడిన ఆయన మాట వెనుక ఒక రకమయిన తెరిపి స్పష్టంగా కనబడుతూంది.

మంచానికి కొంచెం దూరంగా ఉన్న ఎత్తుపీట ఒకటి ఆయన కూర్చుంటారని దగ్గరగా లాగేను. ఆయన మంచంమీదవున్న అత్తగారిని నమ్మలేనట్లుగా చూసేరు.

"ఇలా అయిపోయేవేమిటే!" అన్నారాయన కూర్చుంటూ.

నేను అత్తగారివైపు చూసేను ఉప్పెనలా వచ్చిన దుఃఖంతో ఆవిడ ఊగి పోతున్నారు. కళ్ళల్లోంచి ఒలకపోసినట్లు కన్నీళ్ళు కారిపోతున్నాయి. ఒక్కసారి పెద్దగా ఏడ్చేరు

"మా ముసలావిడ నన్నిలా దిక్కులేని దాన్ని చేసి వెళ్ళిపోయిందిరా! కృష్ణుడు వెళ్ళిపోయినప్పుడు అర్జునుడి శక్తి పంలా లాక్కొని పోయేదని ఆవిడ చెప్తూండేవారు. ఆవిడ నా శక్తంతా లాక్కు పోయిందిరా! ఈ కొంపలో ఆవిడ లేకుండా ఒక్క క్షణం బ్రతకలేనురా!" అన్నారు

ఆయన తెల్లబోయారు. నేను ఆశ్చర్య పోయేను.

ముసలావిడ బ్రతికి ఉన్నన్నాళ్ళా ఆవిడ పోరుతో ఊపిరి సలుపని అత్తగారు ఆవిడ లేరని అధైర్యపడడం... ఇదెక్కడ విచిత్రమైన బంధమో అర్థం కాలేదు. కాని ఈ బాధ నిజంగా ఆవిడ మనసులోంచి పొంగి వస్తూంది. ఆ సత్యాన్ని నేను స్పష్టంగా చూడగలుగుతున్నాను

మరో రెండు మూడు గంటలకు కొంచెం ఉపశమించింది అత్తగారికి.

"నాలుగు రోజుల్లో ఆవిడ మాసికం వస్తూంది. నేను చూస్తే ఇలా ఉన్నాను. ఏంలోటు వస్తుందోనని భయంతో బెంగ్రాం ఇచ్చి అయినా నిన్ను రప్పించమన్నాను." అన్నారు అత్తగారు

మాసికానికి నిజంగా ఎక్కడ లోటు వస్తుందోనన్నట్లు ఆ నాలుగు రోజుల్లోనూ సగానికిపైగా కోలుకున్నారు అత్తగారు. రెండు రోజులు ముందు నుంచీ కాస్త మంచందిగి తిరుగుతున్నారు.

మాసికంరోజు ఎంత వద్దన్నా వినిపించుకోకుండా పంటికి స్నానంచేసి మడిబట్ట కట్టుకున్నారు. ఆవిడ పరిస్థితి చూసి నేను కూడా మడిబట్ట కట్టుకుంటానంటే మీ బస్తీవాళ్ళ ఆచారాలు ఆవిడకి పడవు పద్దన్నారు. అయినా వినిపించుకోక స్నానం చేసి వచ్చేను. ఇంతలో మా రెండోవాడు నీళ్ళు కావాలంటే మరచిపోయి వెంటనే నీళ్ళు చేతికి అందించేనుట! అది నేను గమనించనేలేదు. తరువాత మిగిలిన

మినవ్పప్పు రుబ్బుదామని రుబ్బురోలు దగ్గర కెళ్ళేసరికి అత్తగారి కేకవిని హడలిపోయేను

"అదేమిటే! అంటు నీళ్ళు ముట్టుకొని రుబ్బురోలు ముట్టుకుంటున్నావ్! ఇంకా నయం తగలేదు. నువ్వుండు. నేను రుబ్బుతాలే,! ఈ మడి ఆవిడకి కిట్టదు. ఓ దారమ్ముక్క తొక్కేననో ఏ చంటి వెధవో తగిలేడని అనుమానంగా ఉందనో అంట నీళ్ళు తొక్కేననో రోజు వందసార్లు స్నానం చేస్తేగాని ఆవిడకి సంతృప్తి ఉండేదికాదు, పచ్చడిచేస్తే రుబ్బురోలు నీళ్ళల్లోదూరిం దని అంటు పోవాలని కాకర పువ్వొత్తుల తీగలతో గంటన్నరసేపు దాన్ని కుట్టి కడుగుతేగాని ఆ పచ్చడి వేసుకు తినేవారు కాదు. ఆవిడకు ఇలాచేస్తే 'ముట్టదు కూడాను" అంటూ అంతపనీ ఆవిడే చేసుకున్నారు. ముసలావిడ కేవేవి ఇష్టమో ఎలా ఇష్టమో చెప్తూ దగ్గరుండి అన్నీ తయారు చేయించేరు.

చివరకు మాసికం మంత్రాలయ్యేయి.

మామగారు అరటాకులో పిండంపెట్టి కూర్చున్నారు. పెరట్లో నూతిపక్కన చింతచెట్టుమీద కాకి ఈ కొమ్మ మీద నుంచి ఆ కొమ్మ మీదకీ ఆ కొమ్మ మీద నుంచి ఈ కొమ్మమీదకీ అక్కడి నుంచి నూతిమీదకీ దాని మీద నుంచి పక్క కొబ్బరి చెట్టు మీదకీ దూకుతుందే కాని పిండం ముట్టుకోవటంలేదు.

అత్తగారు అయిదు నిముషాలకోసారి దొడ్లోకెళ్ళి చూస్తూనే ఉన్నారు.

"నీ కేలోటూ చెయ్యలేదమ్మా! రోగం వచ్చినదాన్ని స్నానంచేసి మడి కట్టుకుని వండేను" అని అత్తగారు మనిషితో చెప్పి నట్టు చెప్తూనే ఉన్నారు.

ఎండ నడినెత్తి కొచ్చేసింది. మామగారు అసలే పొద్దున్న ఏమీ తినలేదేమో నీరసంగా నూతికి జార్లబడి కూర్చున్నారు. తోటకూర కాడలా వ్రేలాడిపోయిన ఆయనను చూసి విస్తట్లో పిండాన్ని చూసేసరికి అత్తగారికి అరికాలిమంట నెత్తికెక్కినట్లుంది.

"నీకేం లోటు చేసేనమ్మా ఈమంకు పట్టు! తెల్లారకట్ల రెండు గంటలకు లేచి రెక్కలు ముక్కలు చేసుకుని వంటలన్నీ చేయించేను. ఇప్పటికి పదిసార్లు స్నానం చేసేను. అప్పుడు కట్టిన తడిబట్ట ఇప్పటి దాకా విప్పలేదు. గోదానం ఇచ్చేం. బ్రాహ్మణులకి నువ్వనుకొనేదానికంటే ఎక్కువే ముట్టజెప్పేం. వళ్ళంతా ఇల్లంతా గుల్ల చేసుకున్నాం! పట్టిన పట్టుకు విడుపుండాలి ఇంత మంచి చెడ్డ ఉండక్కర్లేదూ!... ఇంతకీ ఏం తక్కువైందనీ ఈ నీలగడం... ఎందు కెందుకని చూస్తుంటేనూ..." ఒక్కసారి విజృంభించేరు తారస్థాయిలో.

చింతచెట్టుమీద చిటారు కొమ్మమీద కెగిరిన కాకి బాణంలా దూసుకొచ్చి విస్తరి మీద వాలి కసుక్కున పిండాన్ని పొడిచింది.

నా కనిపించింది, అప్పటిదాకా చేసిన నాటకాలన్నింటిలో అత్తగారి సాధింపు ఒకటే లోటొచ్చిందేమో అది కూడా కలిసే వరకూ ముసలావిడకు ఏమీ రుచించలేదేమోనని.

శిరోజాభివృద్ధికి మరులుకొల్పు
నల్లని కురులకు
చల్లదనమునకు సాటిలేని పరిమళమునకు
మేటి అయిన
Vimal
AMLA
BRILLIANTINE

విమల్ ఆమ్లా బ్రిలియంటైన్ క్రమముగా
వుపయోగించిన అద్భుతమైన ఫలితము కల్గును.
విజయా కెమికెల్స్, ఆంధ్రప్రదేశ్ మద్రాసు-600007

అంతరిక్షం నుండి ఆరోగ్య సౌభాగ్యం

—ఆర్. రామకృష్ణారావు

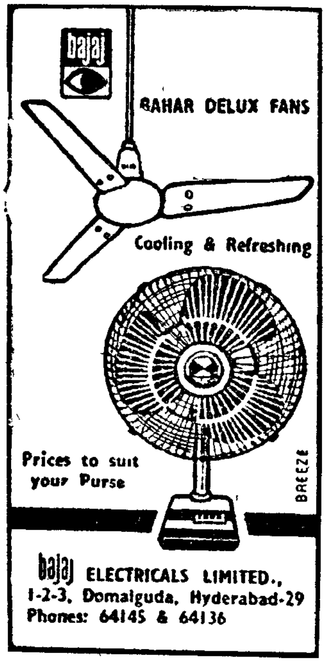

శీర్షికనుబట్టి ఇదేదో 'మంత్ర తంత్ర మాయాజాల చిత్ర విచిత్ర జానపద పౌరాణిక కథ' అయివుంటుంది అని మీరు కంగారు పడుతున్నారు కదూ ? పడకండి ! అమెరికా వంటి సంపన్న దేశాలు ఎన్నో కోట్ల రూపాయల వ్యయంతో 'అంతరిక్ష పరిశోధనలు, జరుపుతున్నాయనీ, మనుషులు లేని 'రోదసీ నౌకలు' కొన్ని. మనుష్యులతో వున్న రోదసీనౌకలు మరికొన్ని అంతరిక్షంలో విహారాలు చేస్తున్నాయనీ మనందరికీ తెలుసు ! ఇదంతా దండగమారి పని అని కొందరు ఘనుల నిశ్చితాభిప్రాయం ! వారి అభిప్రాయం తప్పు అనీ, ఈ వ్యాసం చదివాక మీకు తప్పక అనిపిస్తుంది.

అంతరిక్ష పరిశోధనల్లో కనుగొన్న కొన్ని వైజ్ఞానిక ఫలితాలు వివిధరంగాల్లో ఉపయోగపడుతున్నాయి. అయితే ఆరోగ్య, వైద్య రంగాలకు మాత్రం ఈ పరిశోధనల వలన ఎనలేని మేలు చేకూరిందని నిరభ్యంతరంగా అనుకోవచ్చు ! ఈ రంగంలో కలిగిన కొన్ని లాభాలు ఏమిటో ఇప్పుడు తెలుసుకుందాము.

అంతరిక్ష యాత్రికుల హృదయ స్పందనలను (హార్ట్–బీట్స్) భూమి మీదకు ప్రసారం చేయడానికి స్ప్రే–ఆన్ ఎలక్ట్రోడులు అనే పరికరాలను ఉపయోగించేవారు. ఈ 'ఎలక్ట్రోడ్'లను 'ఏస్ట్రొనాటు'ల ఛాతీపై అమర్చేవారు. ఈ పరికరం గంటల తరబడి